

Årsskrift

for Danske Hærhistoriske Museer

DHM

2021

Bestyrelsen DHM			
Formand		Henrik Sommer	
Næstformand		Jes Hebsgaard	AKVPK
Kasserer		Kurt Ø. Sørensen	
Sekretær		Holger Rix	Hærens Historiske Depot- område Nymindegab
Bestyrelsesmed- lem		Jens Henning Jensen	Gillelejegruppen
Bestyrelsesmed- lem		John Frandsen	GHRVPK
Bestyrelsesmed- lem		Kristine Adler Nissen	Garderhøjfortet

Redaktion: John Frandsen

Layout forside: Kristine Bjerno

Tryk:

Chefen for Hærkommandoen

Her ved indgangen til 2022 er det mig en stor glæde at komme til orde i Danske Hærhistoriske Museers første årsskrift. Det giver mig lejlighed til her fra Karup at ridse betydningen af det frivillige arbejde og de frivilliges indsats op. Forhåbentlig er vi nu også på den rigtige side af Covid-19. Dermed håber vi også, at dagligdagen i Hæren og i vores museer og historiske foreninger igen bliver mere normal i løbet af foråret.

Hærens historie er en af de grundsten, hvorpå vi bygger vores korpsånd – og hermed også evnen til ultimativt at kunne kæmpe. Formidlingen af denne lange historie har som bekendt traditionelt været forankret i - og varetaget af Krigsmuseet under Nationalmuseet, samt i Hærens regimenters samlinger. Hertil kommer heldigvis også en række andre museer og udstillinger, private som kommunale.

Uden disse kulturbærende institutioner ville rigtigt meget af den militærhistoriske kulturarv være gået tabt både i og uden om Hæren. På køretøjsområdet var vi således i Hæren i 00'erne godt på vej til at miste nogle af vores ældste militærhistoriske køretøjer, der for en dels vedkommende var blevet til skyde- og øvelsesobjekter i vores øvelses- og skydeterræner.

Heldigvis tog fremsynede folk affære og fik reddet, hvad reddes kunne. Det viste sig at være ikke så lidt. På det køretøjshistoriske område tog museums- og foreningsarbejderne samtidig for alvor fart, drevet og gennemført af en stadigt voksende skare af frivillige i de lokale museer og foreninger.

I september 2011 blev Danske Hærhistoriske Museer oprettet som en "paraplyorganisation" af frivillige, der siden dengang har arbejdet aktivt til fordel for både de private som de militære museer og foreninger – overfor såvel Hærkommandoen og Forsvarsministeriets Materiel- & Indkøbsstyrelse, og til fordel for begge.

For mig er det egentlig meget enkelt. Uden vores frivilliges uegennyttige indsats i alle foreningerne, var vi ikke der, hvor vi er i dag. Ved indgangen til 2022 har vi genvundet evnen til at visualisere såvel regimentshistorierne, som til at fremvise de køretøjer, pansrede som ikke pansrede, der knytter sig til alle vores våbenarter.

I Hæren nyder vi godt af foreningernes evne og vilje til at understøtte formidlingen af vores historiske kulturarv. Dette gælder både internt under f.eks. Åbent Hus-arrangementer, men så sandelig også eksternt. Der er rigtig mange "uden for huset" landet over, der anmoder foreningerne om at komme og vise de historiske køretøjer. Det kan være som et element i undervisning, ved Kulturnatten i København, kommunale markeringer af 5. september osv.

Det gør man ikke bare lige. Det kræver en kæmpe indsats at restaurere militære veterankøretøjer til kørende eller "bare" udstillingsbar stand – med enkelte køretøjer også til glæde for Krigsmuseet. Ikke desto mindre sker dette i rigt mål i museums- og foreningsregi uden anden belønning end glæden ved at kunne køre ud og vise køretøjet frem for et stadigt stigende historisk interesseret publikum.

Som chef for Hæren er jeg derfor også i dette første årsskrift glad for at kunne benytte lejligheden til takke for den indsats, der er ydet af museer og foreninger gennem årene. Det er ganske enkelt godt gået, og der skal ikke herske tvivl om, at jeres indsats er værdsat og respekteret både i og uden for Hæren. Hæren vil også fremadrettet sine historiske museer og foreninger og - i størst muligt omfang understøtte dem. Desværre er vi engang nødt til at acceptere, at vi skal prioritere vores samlede ressourceforbrug. Det kommer vi nok heller ikke til at undgå fremadrettet, men sådan er det jo i alle livets forhold.

Med en stor tak for indsatsen i 2021 og ønsket om et godt og aktivitetsfyldt 2022.

Gunner Arpe Nielsen

Præsidenten for præsidiat

Med udgivelsen af dette Årsskrift runder Danske Hærhistoriske Museer endnu en vigtig milepæl i udviklingen af organisationen. Vi har før været inde på tanken om et Årsskrift, men først med den direkte opfordring på seneste generalforsamlingen i november 2021, kom der gang i at realisere det.

DHM's Årsskrift kan ikke laves uden aktive, beskrivende bidrag fra medlemsforeningerne – og dem har vi heldigvis fået mange af. Det fortjener en stor tak til alle dem, der har bidraget. Også en stor tak til de bestyrelsesmedlemmer, der har forestået det samlede redigerings- og opsætningsarbejde. Sidst, men ikke mindst tak for støtten fra Hærkommandoen i forbindelse med trykning og udgivelse af Årsskriftet. Det viser samtidigt, hvilken betydning, Chefen for Hærkommandoen, Generalmajor Gunner Arpe, tillægger DHM's virke for at bevare og formidle hærens historie på mange væsentlige områder.

Årsskriftet giver et godt indtryk af de mange aktiviteter, der har fundet sted i vores ganske forskellige medlemsforeninger – store som små. Jeg vil derfor gerne sige alle tak for indsatsen og støtten til DHM i 2021. Det har jo været et meget specielt år pga. coronaens svøbe, hvor mange af de aktiviteter, foreningerne gerne ville lave eller drive i fællesskab, af indlysende årsager ikke har kunnet lade sig realisere. Men der har heldigvis alligevel været arbejdet målrettet inden for de givne rammer blandt de mange frivillige i vores foreninger. Det er et helt uundværligt bidrag til at bevare og formidle hærens historie.

Bestyrelsen har også været i arbejdstøjet sammen med både Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse og Hærkommandoen. Derved har vi formået at få rykket DHM endnu et skridt i den retning, vi gerne vil. Særligt er ophævelsen af kørselsforbuddet et markant område, som på det seneste har ført til de helt nye bestemmelser for vedligeholdelse, drift og brug af vores gamle, historiske køretøjer.

Vi kan alle være godt tilfredse med samarbejdet med de myndigheder, vi både arbejder sammen med, støtter og er afhængige af. Det kommer til udtryk i dette første Årsskrift. Tak til alle de direkte involverede i årets fremdrift.

Poul Kiærskov

Formanden for DHM's bestyrelse

Ved læsning af dette tidsskrift kan man kun forbløffes over den bredde og begejstring, der kendetegner de frivillige hærhistoriske foreninger i Danmark. Ikke tidligere har Danske Hærhistoriske Museer lavet en samlet beskrivelse af de mange aktiviteter, der året rundt sker overalt i Danmark for bevarelse, levendegørelse og fortællingen om Danmarks hær og andre landmilitære enheder og myndigheder. Og det hele drives af frivillige, der for de flestes vedkommende har viet hele eller dele af deres arbejdsliv til forsvaret af Danmark. Men der er også mange frivillige, som har hærhistorien som hobby eller livsinteresse. Alle har det til fælles, at de er stolte over den fortælling, som de er med til at bevare for de nuværende og kommende generationer.

Utallige af foreningerne er afhængige af støtte fra Forsvarets myndigheder ved tildeling af genstande og faglig bistand, og især de kørende foreninger kan kun bringe de historiske køretøjer til live med denne støtte.

Corona-restriktioner har også haft deres påvirkning for livet i foreningerne og ikke mindst den udadvendte virksomhed, som er med til at gøre Hæren synlig i en tid, hvor langt færre byer har garnisoner end for bare en generation siden. En synlighed der kan være med til at hjælpe den nuværende hær ved at styrke interessen for denne blandt borgerne i Danmark. Må dette årsskrift også hjælpe med til det.

Forordet fra Chefen for Hærkommandoen, generalmajor Gunner Arpe Nielsen, glæder mig utrolig meget, da det viser at Hæren påskønner det kolossale frivillige arbejde af de mere end 5.000 frivillige i foreningerne, som I kan læse mere om på de kommende sider.

Dette årsskrift ville ikke eksistere uden bidrag fra de frivillige foreninger. Tak fordi I tog jer tid til at sætte ord på jeres virke og dele jeres oplevelser med læseren.

God læselyst

Henrik R. Sommer

Indholdsfortegnelse:

	side
Jydske Dragonregiments Veteranpanserforening.	6
Artillerimuseet.....	7
Bornholmske Dragoner og Støtteforeningen Bornholmske Dragoner..	9
Dansk Militærhistorisk Køretøjs-forening	11
Gardehusarregimentets Veteran Panser- og Køretøjsforening	13
Garderhøjfortet	15
Kastellet Venner Bornholm - støtteforeningen bag Bornholms Forsvarsmuseum	17
Livgardens Historiske Samling.....	19
Panzermuseum East	21
Egholm Museum	23
Støtteselskabet for Den Militær-Medicinske Samling	24
TFCV Flyvestation Værløse / DAFARO (Danish Airbase Fire And Rescue Organisations)	25
Gillelejegruppen	27
Aalborg Kasernes Veteran Panser Køretøjsforening	29
Militærpolitiets Historiske Samling	31
Pansermuseet (som en del af Panser- og Artillerimuseet) i Oksbøl....	32
Koldkrigsmuseum Stevnfort	33
Tarp Bunkermuseum	34
Telegrafhistorisk Samling/Militærhistorisk Samling Fredericia / Føringsstøtteregimentet.....	35
Danske Livregiments Soldaterforenings Mindestue	37
Kastellet Venner & Historisk Samling	37

Jydske Dragonregiments Veteranpanserforening.

Af: Flemming Vang - formand

Jydske Dragonregiments Veteranpanserforening (JDRVP) er en forening stiftet i 2004, som den første af sin art i Danmark. Foreningens formål er at opbygge, vedligeholde og bevare et repræsentativt udsnit af de køretøjer, som har været i brug ved Jydske Dragonregiment efter 2. verdenskrig. Efter at en række af kamptropperegimenter er blevet nedlagt og lagt ind under Jydske Dragonregiment, har også køretøjer, som har været i brug ved disse, indgået i foreningens samling. Foreningen har p.t. 15 aktive køretøjer samt 5 renoveringsprojekter og har ca. 100 medlemmer.

Foreningen holder til i Holstebro Øvelsesterræn på adressen Hestbjergvej 34, Holstebro, hvor der arbejdes hver den 1. og 3. lørdag i måneden – og hvor alle er velkomne til at besigtige samlingen.

Udover at bevare køretøjerne, er det selvfølgelig også foreningens formål at fremvise disse, såvel på foreningens hjemsted som under diverse arrangementer, både militære og civile.

Som vel alle andre foreninger og samlinger, har også JDRVP i 2021 været ramt af restriktioner som følge af COVID-19. Det er dog lykkedes at holde de aktive køretøjer i en fornuftig, køreklar stand ved at gennemføre de sædvanlige "skrue dage" i stort set alle årets måneder, ligesom det også har været muligt i begrænset omfang at arbejde på renoveringsprojekterne.

Det er desuden lykkedes at deltage i nogle få arrangementer såsom Åbent Hus ved vores regiment med de aktive køretøjer, Transportmessen i Herning med bjærgningsvogn M/578 samt med vores Eagle-1 i veteranbil-

træffet "Ringkøbingløbet". Vi har desuden løbende – hvor COVID-19 tillod dette - haft besøg af mindre grupper på vores garageområde. Det er selvfølgelig håbet, at 2022 giver mange flere muligheder for at deltage i arrangementer og vise vort materiel frem.

Artillerimuseet

Af: Per Mørkeberg – formand

Artillerimuseet er flyttet til Oksbøl By, i det tidligere Panser- og Brandbilmuseum. Der er ligeledes oprette en nyM109A3-delning til den kørende del.

I 2020 blev det besluttet, at Artillerimuseet senest december 2020 skulle flyttes til Brandbilmuseet i Oksbøl. Det er nok de fleste bekendt at Pansermuseet i forvejen havde en udstilling her, brandbilerne skulle ud og Artillerimuseet ind. Museet i Oksbøl, som nu hedder Panser- og Artillerimuseet har her betydelig mere plads at udfolde sig på, og dermed muligheder for at opsætte udstillinger, som vi ikke før havde plads til, så alt i alt et godt bytte. Rammen for det samlede museum er Varde museer som i 2021 har købt bygningsmassen. Det er planen at vi skal blive i denne bygningsmasse indtil et nybygget museum kan stå klar i Nymindegab, realistisk set nok om en 5-6 år.

Nedenstående billeder viser lidt om den omfattende flytning af materiellet fra Varde til Oksbøl. Flytningen skete med støtte fra DAR og række frivillige fra artilleri museumsstøtteforening

Luftværns firing affutage
THUR

25 pounds engelsk haubits

SKH M109 omklamret af AR-

203 mm HB læsses

Nedtagning af Hornest John

Hornest John klar til afhentning

Gren Archer køres på plads

M113 kanontraktor

Hornest John leveres

Pensionering af M109A3 har åbnet mulighed for at oprettelse af en M109A3 deling i rammen af det nye Panser og Artillerimuseum. Pansermuseet havde en robust organisation som let har kunne inkludere endnu en deling i strukturen. Der har været afholdt to møde med frivillige for at holde to M109A3 i kørbær tilstand. Udfaldet af disse møder har betydet at delingen inden for kort tid vil være operationel, og hvis vi er heldige klar til Åben Hede 2022.

De to udtagne PJ med alt udstyr

Første møde i Oksbøl med hygge i PN-Baren

Andet møde i PN og ART MUS i Oksbøl

Bornholmske Dragoner og Støtteforeningen Bornholmske Dragoner

Af Jens P. Christoffersson - formand

Bornholmske Dragoner (BD) er en relativ ung forening af tidligere tjenestegørende personer i Bornholmske Dragoner/LKVGESK ved Bornholms Værn (BV).

Foreningen tager naturligt udspring i underafdelingens etablering i januar 1960, da de første kampvogne M24 Chaffee kom til Bornholm Værn.

Senere, i starten af 1970'erne kom afløseren M41 til Bornholm og M24 måtte gå på pension.

I de følgende 30 år var der naturligvis, ligesom andre steder i landet, forskellige hyggelige sammenkomster blandt Dragonerne indtil BV blev nedlagt i 2000.

Efter 2000 var der forskellige sociale sammenkomster og sporadiske forsøg på at etablere en forening, men kom aldrig rigtig i gang under ordnede organisatoriske forhold.

Først i 2015 var der stiftende generalforsamling – og så gik det også lidt hurtigt med etableringen af en god forening, der hurtigt også blev traditionsbærende.

Da reglerne for at være traditionsbærende på det tidspunkt var som de var, kunne vi ikke optage personer i foreningen, der ikke havde "været noget" ved militæret og vi stiftede derfor i september 2017 Støtteforeningen Bornholmske Dragoner (SBD).

Der blev også etableret en mere formel "skruegruppe" for den M24 der var på Bornholm, hvor det indtil da, mest var et par ildsjæle, der med stor ildhu havde holdt liv i den "gamle dame".

Foreningen brugte en del tid på at få renoveret M24 – ved at søge fonde til forskellige projekter og vi kan i dag glæde os over, at vi stadig har en køreklar kampvogn.

Desværre kom der et kørselsforbud på

tværs for nogle år siden, efterfulgt af Corona situationen, der desværre satte en kæp i "bæltet" på en del planlagte aktiviteter.

Hvert år i forbindelse med generalforsamlingen har der også været afholdt en Dragonfest, efter gamle traditioner og dette arrangement trak rigtig mange medlemmer, men har de sidste par år været udskudt grundet Corona situationen.

I 2020 var der lagt op til en 60 års jubilæumsfest, samt en masse aktiviteter for både de "gamle dragoner", men også events for de øvrige bornholmere.

Alt dette blev desværre også aflyst, ligesom generalforsamlinger og andre aktiviteter.

Medlemstallet i foreningen har desværre været dalende, da der jo ikke kommer "nye dragoner" til og med de ændrede forhold i det at være traditionsbærende, er det besluttet, at SBD nu kan overgå til BD og denne beslutning venter kun på at blive vedtaget på en generalforsamling.

Der er også lagt op til at generalforsamlingen skal tage beslutning om at BD overgår som en integreret del af Kasteslets Venner Bornholm (KVB) der er støtteforening bag og driver Bornholms Forsvarsmuseum (BF).

I dag er der i forvejen et godt samspil mellem BD og KVB og BF, idet M24 hver sommer udstilles på BF til glæde for de mange lokale og turister der besøger museet.

Skruegruppen fra BD sørger for at den stadig er i køreklar stand.

Bliver det besluttet, at opløse BD, vil "Dragonånden" fortsat kunne dyrkes i KVB, hvor BD fortsat kan forsamle sig til forskellige traditionelle arrangementer.

BD vil ikke fremstå som en selvstændig forening med egen bestyrelse, men at dette ansvar overtages af KVB.

BD har også et velfungerende samarbejde og erfaringsudveksling med GHRVPK, som begge foreninger har stor glæde af i forhold til både omskolinger og vedligehold af M24.

I det forgangne år havde vi forberedt os rigtig meget på endelig at kunne afholde generalforsamling og Dragonfest i januar 2022 – men ak! – det gik desværre igen i vasken grundet Corona situationen og nu venter vi så på at situationen bedrer sig, så vi kan komme videre.

Dansk Militærhistorisk Køretøjs-forening

Af Jesper Wilhelmsen - Formand

DMKF blev stiftet i 1995 med det formål "at bevare og udbrede interessen for militærkøretøjer af enhver art og til disse hørende udstyr, samt at skabe kontakt mellem medlemmerne til gensidig støtte ved restaureringsprojekter og lignende".

Klubben blev til efter en tur til Normandiet i 1994 i anledning af 50-året for de allieredes invasion den 6. juni 1944. Denne tur blev inspirationen til at starte en militærkøretøjsklub i Danmark. Et halvt år senere, helt nøjagtigt den 31. januar 1995 mødtes de 15 stiftende medlemmer og DMKF var en realitet.

DMKF er en civil forening og alle vore køretøjer privatejede. Men vi har naturligvis en vis tilknytning til Forsvaret og vi kommer gerne til diverse arrangementer på kaserne rundt om i landet. Forsvaret har da også i et par tilfælde foræret os køretøjer til restaurering og vi håber at dette forhold bliver endnu bedre med tiden.

Ud over disse ret så åbenlyse årsager til at starte en forening som vores, er der en anden og ligeså god forklaring - Det er sjovt! Vi har det vældigt hyggeligt sammen, når vi er til træf og på ture her og i udlandet og i vores forening betyder det ikke noget om du er direktør eller lagerarbejder. Det er køretøjerne, historien omkring dem og samværet der betyder noget.

DMKF har i 2021, som alle andre også måtte se sit virke begrænset grundet Corona restriktionerne. Mange af de arrangementer vi normalt ville deltage i måtte aflyse, så selvom arrangements-kalenderen var fyldt godt op var der ikke mange, at vælge imellem når man nærmede sig datoen for afholdelse. At vi ikke kunne gennemføre arrangementer i specielt foråret, gjorde blot vores medlemmer mere initiativrige hvilket afstedkom spontane fælles ture og små arrangementer over hele landet. nem København med stop ved Frihedsmuseet. Vi fik i det tidlige efterår også langt om længe afholdt vores 25 år jubilæum med et års forsinkelse, og må alt i alt sige, at sæsonen 2021 ikke har været så dårlig som vi frygtede.

Vi har i erkendelse af, at da priserne på et militært veterankøretøj efterhånden har opnået uhyrlige højder, kan det være svært som ung, at få råd til et køretøj, og derfor risikerer vi, at miste en hel generation

af medlemmer og flere til, hvis vi ikke gør noget. Vi har derfor valgt sideløbende med køretøjsdelen, at oprette grupper der beskæftiger sig med historisk portrættering eller Re-Enactment. Vi har allerede nu en ret velfungerende gruppe der portrætterer den amerikanske, og til dels Vietnamesiske side af Vietnamkrigen. Der er desuden to nystartede koldkrigsgrupper, en før implementeringen af M/84 uniformen, og en efter samt en gruppe der portrætterer de allierede under anden verdenskrig. Modsat hvad

de fleste tror, behøver man ikke have et køretøj for, at være medlem af DMKF, en uniform eller blot interessen for den militære historie er mere end nok.

Det har heller ikke skortet på aktiviteter hjemme i medlemmernes garager og værksteder hvor projekterne nu da aktiviteterne blev færre, fik mere opmærksomhed. Medlemmernes mere tid derhjemme gav øget mulighed

for, at gribe værktøj og svejseværker. Indkøb har det bestemt heller ikke skortet på, således er der i det forgangne år tilgået foreningen flere spændende køretøjer, enten som genopbygning, eller startklare projekter klar til, at deltage i sæsonen. Ud over alt dette har vi samtidig set en medlemsfremgang, således rundede vi de 200 medlemmer i august...

1 stk hjemmesløj. Hvem skulle tro denne er hjemmegjort. Undervognen er fra en LARO 109

Gardehusarregimentets Veteran Panser- og Køretøjsforening

Af: John Frandsen – bestyrelsesmedlem GHRVPK

Foreningens formål er at indsamle, restaurere, vedligeholde og bevare militærhistorisk materiel, samt som kørende forening at formidle dets historie herunder specielt bælte, hjul- og hestekøretøjer, samt andre effekter, der har været i brug ved Gardehusarregimentet, Sjællandske Livregiment og Danske Livregiment.

Vores motto "NIHIL NIMIS MAGNUM – NIHIL NIMIS PARVUM" beskriver bredden i vores arbejde. Disse latinske ord betyder "Intet er for stort – intet er for småt", hvilket vi frit omsætter til: "Vi arbejder med alt fra feltcykler til kampvogne".

Vores mål er at bevare fortiden for nutiden! Uden denne er der ingen fremtid!

2021

Her, hvor vi stærkt nærmer os et nyt år, kunne det betale sig at se tilbage på det år, der snart er gået. Det har på mange måder været et lidt specielt år. Godt nok fik vi allerede sidste år (2020) ophævet kørselsforbuddet, men det var på betingelse af, at alle vores køretøjer skulle synes inden, vi kunne køre med dem. Samtidig var der i det meste af året stadig strikse regler for, hvad vi måtte lave af arrangementer p. gr. a. Covid-19. I sagens natur gjorde det arbejdet med at klargøre vores køretøjer noget besværligt, og samtidig gik det lidt trægt med at få foreningen op i gear igen. Netop COVID-19-restriktionerne gjorde, at mange arrangementer blev aflyst/flyttet, hvilket bevirkede, at vi gik ind i en meget travl sommer med gennemførelse af generalforsamling, Åbent Hus, Interforce-dag, besøg af en stor gruppe medarbejdere fra FMI samtidig med, at vi skulle sikre os, at vi fik synet så mange køretøjer som muligt for at kunne gennemføre de kørende arrangementer, og oven i det hele var der også lige et chefskifte ved GHR.

Vi gjorde det! Vi fik synet både hjul- og bæltekøretøjer, så vi kunne gennemføre vores arrangementer med stor succes. Så der er mange af vores aktive medlemmer, der sagtens kan klappe sig selv på skulderen og være stolte over deres indsats. Også et klap på skulderen til alle dem, der "bare" betaler deres kontingent, så vi kan købe reservedele ind til de mange køretøjer. Uden jeres støtte ville vi ikke kunne fungere. Tak for det.

Vi er også gået hen og blevet nogle rigtige papirnussere. Vi registrerer kørekort, truckkort, uddannelser, børneattest, søger militære medarbejdersnumre ved GHR og meget, meget mere. Det meste af det med baggrund i de krav fra FMI om dokumentation for, at vores medlemmer må benytte forsvarets køretøjer og at de så også er forsikrede af forsvaret, hvis nu noget skulle gå galt. Så

det er besværet værd, men ikke ret sjovt.

Selvom vi var lukket ned en pæn del af året, så har vi alligevel haft en del besøgende. Vi har i løbet af året haft omkring 1.670 besøgende. Disse fordeles sig væsentligt omkring vores store arrangementer, så som

Åbent Hus: 780 personer, Interforce-dag: 452 personer, FMI-besøg: 155 personer, Domstolen i Næstved: 51 personer, GHR HESK: 30 personer, Nordsjællands Politi: 20 personer, og ellers familiegupper, så alt i alt må vi konstatere, at der trods Corona osv. har været et pænt besøg ved GHRVPK.

I forbindelse med at formanden for DHM – Henrik Sommer - skulle have et møde med Chefen for Hærkommandoen, blev vi bedt om at lave en liste over aktiviteter, som vi havde deltaget i i 2021. Næstformanden lavede en opgørelse med anslået antal mandetimer, og det er ikke få timer, der er blevet brugt. Lavt sat løb det op i over 19.000 mandetimer. Når jeg skriver, at tallet er lavt sat, så bunder det i, at næstformanden kun har angivet de administrative timer til 2.000, hvilket jeg tror, er alt for lavt sat. Hvis vi så oven i denne opgørelse lægger alle de timer, der bliver brugt i løbet af året, så – nej, det tør jeg slet ikke gisne om.

Som et lille kuriosum kan jeg lige nævne følgende. Vi har for kort tid siden fået en opgørelse fra DHM visende alle de køretøjer, der er registreret både i privat regi og i diverse foreninger i DHM. Når man renser optællingen for alle andre køretøjer end dem, der er registreret ved de fem traditionsbærende foreninger, nemlig Oksbøl/Nymindesgab, Holstebro, Ålborg, Fredericia og Næstved, så er der ca. 143 køretøjer tilbage, og ud af de 143, er der ca. 77, der er hos os her i Næstved. Jeg lader den lige stå nok en gang, - **77 ud af 143** – lidt over 50 %.

Foreningen har ca. 400 medlemmer, og heraf er ca. 100 medlemmer mere eller mindre aktive. Når man så ser på at størstedelen af vores køretøjer er kørende, ja så fortæller det noget om hvilken arbejdsindsats de frivillige i foreninger yder ganske gratis til forsvaret, og dette ene og alene båret af glæden ved at holde køretøjerne i gang, få lov til at køre og vise køretøjerne frem.

Garderhøjfortet

Af: Kristine Adler-Nissen - Leder af Garderhøjfortet

Om Garderhøjfortet

Garderhøjfortet blev bygget i årene 1886-1892 som en del af Københavns Befæstning. Fortet er det største landfort i Befæstningen og det eneste der også indeholder en infanterikaserner. Garderhøjfortet var fuldt bemandedt af sikringsstyrken under 1. verdenskrig men kom lykkeligvis aldrig i brug. Fortet blev nedlagt i 1920 og sidenhen brugt som ammunitionsdepot samt øvelsesterræn.

Fortet åbnede for offentligheden i september 2013 og giver med sine interaktive udstillinger, lavet af Experimentarium, mulighed for at opleve fortets historie med alle sanser. Prøv at affyre fortets lille kanon, send morsebeskeder til din ven og træn i gymnastiksalen ligesom soldaterne gjorde det. Der arrangeres dagligt rundvisninger i fortets pansertårn hvor man kan se de nyrenoverede 15 centimeter kanoner. Garderhøjfortet rummer aktiviteter til alle aldre. De interaktive udstillinger kan besøges på egen hånd

i alle weekender og skoleferier.

2021 på Garderhøjfortet

Året startede med en rigtig lang nedlukning helt fra december 2020 og frem til april 2021. Tiden blev dog brugt flittigt dels med at gå i arkiverne og finde ny viden om fortet og dels med et stort udviklingsprojekt. Projektet, som er støttet af Novo Nordisk Fonden, gik ud på at lave 3 nye escape rooms på Garderhøjfortet som skulle bruges til undervisning i historie og matematik. Eleverne "rejser tilbage" til 1915 hvor de skal træne som soldater i sikringsstyrken. Der er 3 forskellige rum. Et hvor de er ingeniører og arbejder med at etablere oversvømmelsesanlægget omkring København, ét hvor de er artillerister og skal gøre kanonerne klar til affyring og ét hvor de skal lægge en strategi for at afværge den tyske angrebsplan "Fall J". Da vi åbnede igen i april, var vi klar til at teste de nye Escape Rooms og siden da har vi haft rigtig mange skoleklasser igennem rummene. Tilbagemeldingerne er rigtig gode – de syntes det er fedt at lære matematik og historie på en helt anden måde end i klasselokalet!

Det gik lidt langsomt at få gang i besøgstillene lige i starten men efter sommerferien kunne vi virkelig mærke at der var rigtig mange, både private, firmaer og foreninger, der gerne ville have gang i fællesskabet igen. Vi havde virkelig mange bookinger af teambuildings, rundvisninger, børnefødselsdage og skoleforløb i efteråret. Det var skønt at opleve et fyldt fort igen!

August og September er højsæson for events hos os. Vi startede ud med at deltage i Store Flyvedag på Flyvestation Værløse sammen TFCV. I slutningen af august havde vi veteranbilstræf på fortet med rigtig mange flotte biler. I starten af september deltog vi i Golden Days festivalen med et foredrag om Thukydids beskrivelser af den peloponnesiske krig – og hvordan de stadig er relevante. I slut-

ningen af september havde vi en vild weekend hvor vi fejrede Gentoftes kulturnat om fredagen med skattejagt og klassisk koncert. Søndag var det Befæstningsdag – dagen hvor alle forter mm. på Københavns Befæstning åbner dørene. I år var vi heldige at vi fik lov til at låne et F16-fly som gæsterne kunne få lov til at komme op og sidde i. Og at vi derudover også fik besøg af TFCV, Gentofte Brandmuseum og Hjemmeværnets Musikkorps. Der kom vildt mange mennesker – mange flere end vi havde turde håbe!

Vi endte med at have ca. 12.300 gæster ud af et budget på 16.000 så det er rigtig fint når nu vi har haft lukket i lidt over 4 måneder af året. Vi ser frem til at åbne igen så snart vi får lov!

Kastellet's Venner Bornholm - støtteforeningen bag Bornholms Forsvarsmuseum

Af: Jens P. Christoffersson – formand

Kastellet's Venner Bornholm er en støtteforening af frivillige ulønnede ildsjæle, som driver det lille lokale og unikke Bornholms Forsvarsmuseum.

Idéen til Bornholms Forsvarsmuseum stammer tilbage fra 1962, hvor daværende stabs-officer ved NATO i Kolsås i Norge, major H. V. Jørgensen, var inviteret til et NATO-seminar i Storbritannien.

Efter hjemkomsten til Bornholms Værn i 1966 var det tid til at sætte idéerne på print og H. V. Jørgensen måtte gennem 4 kommandanter, før der i 1972 så småt kunne gennemføres en særudstilling om Bornholms Værn i Kastellet.

Udstillingen i Kastellet i 1972 var en stor succes, og de efterfølgende år gik det stærkt, og udstillingsområderne kunne udvides med Arsenalbygningen, Lavetbygningen og Laboratoriebygningen, som alle var gulkalkede og på dette tidspunkt stadig ejet af Forsvaret.

I sommeren 1977 var H.M. Dronningen, Prins Henrik, Kronprins Frederik og Prins Joachim på besøg til åbningen af udstillingen "Bornholms forsvar gennem tiderne", i anledning af Rønnes 650-års købstadsjubelæum.

Efterfølgende i 1978 blev støtteforeningen Kastellet's Venner stiftet og der blev flittigt arbejdet videre med etableringen af et egentligt forsvarsmuseum. Senere blev navnet ændret til Kastellet's Venner Bornholm for ikke at blive forvekslet med Kastellet's Venner i København.

Den 15. juni 1980 var der officiel åbning af Forsvarsmuset på Bornholm, med deltagelse af mange indbudte gæster og sponsorer.

Senere blev navnet ændret til Bornholms Forsvarsmuseum.

Hele området var jo ejet af staten og i 1997 ønskede de at sælge området, hvilket gav nogle store lokale protester og efter lange og besværlige forhandlinger lykkedes det at erhverve bygningerne og overdrage dem til Bornholms Museum. Efterfølgende blev bygningerne stillet vederlagsfrit til rådighed for Kastellet's Venner Bornholm som skulle drive Bornholms Forsvarsmuseum.

Lidt om udstillingsbygningerne

Udstillingsområdet består af tre bygninger.

Magasinbygningen opført i 1817, opført i kløvet granit i stueplan og udvidet i 1841 med en første sal i gulkalket murværk.

Laboratoriet, hvor bøsseværkeren havde værksted og pakkede patroner og skud til forladevåbnene. Et lavethus, hvor træværket til kanonerne blev opbevaret om vinteren og når der ikke var "fare" på færde.

Kuglegåden, hvor 3, 4, 6, pund kanonerne af støbejern kunne ligge sammen med massive jernkugler. Større skyts 9, 12 14 og 18 pund kanonerne forblev i batterierne.

Våbensalen, 1. sal i Magasinbygningen, var i brug som uniformsdepot indtil 1979 og iklædnings-sted til 1966.

Stueetagen fortsatte med at være militært depot frem til 1984.

Laboratoriet benyttedes af Forsvarsbrødrene fra 1970 til 1990.

Billedet her: Lavetbygningens tag ses gennem Kuglegården mellem de to bygninger.

Bag magasinbygningen ses Kastellet.

Sæsonen 2021 for Bornholms Forsvarsmuseum var indledningsvis noget præget af Covid-19 situationen, men med skiltning, håndsprit og god dialog med gæsterne gik det godt, selv om besøgstallet godt kunne have været bedre.

Vi havde fokus på tyskernes besættelse af Bornholm fra 1940 til 1945 og i særdeleshed omkring den V-1 bombe, der faldt ned i området ved Bodilsker på Sydbornholm og de lokale myndigheders håndtering af situationen, med hemmelige fotos og optegnelser, der blev videresendt til de allierede styrker.

Ligeledes var der fokus den efterfølgende bombing og besættelse af russerne fra 1945 til 1946, som rigtig mange besøgende egentlig slet ikke vidste havde fundet sted.

I september gennemførte vi en "Bornholmerdag" med fri adgang og præsentation af vores unikke lokale militærhistoriske kulturarv. Gæsterne kunne blandt andet opleve store køretøjer, kampvogn M24, Jülkat, Eagle1, luftværns-kanon, blankvåben, Enigma krypteringsmaskinen, skyde med mortér, præsentation af feltrationer, kopi af V-1 bomben, afsendelse af brevdUER efter flere fortællinger om, hvordan disse blev brugt i Forsvaret helt frem til 80érne.

Dertil hoppeborg til børnene, støbning af tinsoldater, repræsentation af Veteranstøtten og meget mere, så alt i alt en god dag for rigtig mange lokale bornholmere og turister.

Da vi lukkede Bornholms Forsvarsmuseum med udgangen af efterårsferien, kunne vi se tilbage på en god sæson med mange glade og meget tilfredse gæster, der alle havde oplevet en spændende gennemgang af den bornholmske militærhistoriske kulturarv.

Livgardens Historiske Samling

Af: Eric Lerdrup Bourgois – Specialkonsulent, Historisk leder

Livgardens Historiske Samling blev i sin nuværende konfiguration indviet den 12. januar 1978 af Hendes Majestæt Dronningen. Samlingen har til huse på Livgardens Kaserne ved Rosenborg.

Livgardens Historiske Samling omfatter Livgardens Museum, arkiv & bibliotek, magasin- samt kontorfaciliteter. I Livgardens Museum formidles Den Kongelige Livgardes mere end 360-år lange historie, som garderenhed og feltenhed i den danske hær. I museet findes udstillet uniformer, våben, billeder, modeller, musikaler og meget andet.

Livgardens Museum er åbent alle lørdage og søndage fra kl. 11.30-15.00. Der er gratis adgang. Besøgsadressen er **Livgardens Kaserne, Gothersgade 100, 1123 Kbh. K.**

Livgardens Historiske Samling i 2021

2021 har været præget af Coronasituationen. Livgardens Museum har kun haft åbent for offentligheden fra medio oktober frem til ultimo november, hvor godt 1500 museumsgæster nåede forbi. Og alene på Kulturnatten i København rundede museet 1000 besøgende. Derudover har museet været åbnet ifm. udenlandske besøg ved Livgarden samt ifm. de værnepligtige garderes introduktion til Den Kongelige Livgardes historie mm.

Trods museets begrænsede åbningstid har 2021 været præget af et højt aktivitetsniveau. Der er f.eks. tilgået en lang række værdifulde – såvel affektionsmæssigt som økonomisk – genstande. Det lykkedes bl.a. Livgardens Historiske Samlings Venner at erhverve et Paul Fischer maleri på auktion - med et hammerslag på 3,6 mio. kr. Derudover er det også lykkedes at erhverve f.eks. prins Aages røde officersgallajakke. Prins Aages store ordensspænde, som blev erhvervet forrige år, blev forevist for H.M. Dronningen ved Majestættens besøg på Livgardens Kaserne i juni måned. I det hele taget har 2021 været et særdeles godt donationsår, hvor der er tilgået mange fine genstande til Samlingen.

Derudover har der i 2021 bl.a. været fokus på planlægning af den evt. flytning af Livgardens Historiske Samling fra Livgardens Kaserne til Sdr. Magasin på Kastellet. Og så er der flere andre store projekter, som er under planlægning, så som "100-årskampen", der er en genspilning af den legendariske fodboldkamp mellem Den Kongelige Livgarde og Svea Livgarde. Fodboldkampen vil finde sted på 100-årsdagen, lørdag den 13. august - og vil blive spillet på Eksercerpladsen på Livgardens Kaserne.

Paul Fischers "Kongens Fødselsdag" (ca. 1925) blev erhvervet på auktion i 2021 af Livgardens Historiske Samlings Venner – med hjælp fra Augustinus Fonden. Maleriet findes udstillet i Livgardens Museum.

Prins Aages røde officersgallajakke blev erhvervet fra en dansk samler i 2021 af Livgardens Historiske Samlings Venner. Gallajakke, der er blevet forenet med prinsens store ordensspænde og monteret på gine af Bevaring Sjælland, findes udstillet i Livgardens Historiske Samling.

Panzermuseum East

Af: Allan Pedersen - Direktør

Panzermuseum East er et af Nordeuropas største private koldkrigs museer.

Museet åbnede portene for offentligheden i 2014 og er på ganske kort tid blevet kendt i hele verden med besøgende i sæson 2019 fra hele 71 forskellige lande.

Et af museets stoltheder ZIL 135 med meget sjældent 100 % original FROG træner raket (atombærende)

Museets fokus er på at vise hvad der ville have været at se i Danmarks gader og i luften hvis der var kommet et angreb fra Warszawa-pagten.

Måden museet formidler på med en masse autentiske film, mere end 100 dukker i udstillingerne, samt den lidt primitive og tætte kontakt omkring udstillingerne giver de besøgende en unik oplevelse.

Der er forskellige aktiviteter til børnefamilierne, både et stort fly og forskellige køretøjer man kan lege i, ligesom der også forefindes en stor populær fut bane.

Året der er gået;

Det er ingen hemmelighed at Corona situationen har været en hård omgang for landets museer.

Panzermuseum East mangler således en omsætning på mere end 800.000 kroner for sæson 2021 og desværre har det ikke været muligt at få nogen form for kompensation henover sæsonen.

Omsætningstabt er opgjort på manglende besøgende grundet nedlukning, tvungen brug af mundbind og Corona passet som først blev afskaffet kort før sæsonlukning. Derudover har Danmarks grænser været delvist lukket for turister. De udenlandske turister udgør omkring 30 % af besøgstallet hvilket i sig selv er fantastisk, bare ikke i en situation som den vi nu har haft i 2 sæsoner.

En dejlig sommerdag ved museets flotte MI-8 og MI-24 helikoptere

Omsætningstabt er således ikke fordi museet gør noget forkert eller ikke er dygtige nok til at formidle, men fordi myndighederne har begrænset antallet af besøgende.

På den positive side, så ændrede museet det årlige traditionelle event Historie & Livsstil (grundet manglende tilmeldinger vedr. Corona) til et helt nyt koncept, nemlig eventet Military Days. Der er ingen tvivl om at Military Days er kommet for at blive. Der var meget stor opbakning fra GHRVPK som udstillede flot, ligesom også Stevnsfortet og DMKF var flot repræsenteret. Derudover var der også udstillere fra Militærkøretøjs Klubben samt flere udstillere uden tilhørsforhold. Men særligt var der også stor interesse fra udenlandske grupper og foreninger. De længst fra kommende var fra Dresden, som tilmed kom kørende hele vejen i bl. a. en BRDM 2. Der var også andre tyske hold, men især også flere svenske hold var flot repræsenteret. Fælles for alle udstillere var at de alle gik op i deres formidling med så meget korrekthed som muligt.

Gruppen fra Dresden forlader Military Days efter en uforglemmelig weekend

Det nye vagthus i museets indkørsel

Panzermuseum East vil nu koncentrere sig om at udvikle på Military Days så det måske kan strække sig over et par dage mere, ligesom der vil blive endnu flere reenactment shows at opleve. Konceptet i Military Days er at fremvise alle former for militærhistorie fra Romertiden og helt op til Sovjetunionens kollaps i 1991.

Egholm Museum

Af: Rikke Falck

År 2021 blev ikke et helt almindeligt museums år for Egholm Museum. Til trods for corona pandemien startede vi året med at åbne en kæmpe udstilling om 2. verdenskrig i vores nybyggede hal.

Hallen er en helt ny bygning i forlængelse af det eksisterende museum. Den er bygget op på en sådan måde, at man starter med at komme ind på en gade som er fra 1940-1945 i Danmark. Her startes med en udstilling om 9 april. Gaden fortsætter så videre med huse, hvor der i nogen af dem er små butikker, så som en frisør, en smedje, en købmand og en politi-station. I andre ses hverdagen i de små hjem. Der er alt fra Ole Falcks forældres køkken, hvor der blev gemt våben, skolestuen hvor der blev trykt illegale aviser, og til den lille stue hvor der blev syet kjoler af

faldskærme. Når gæsterne kigger ind af vinduerne til alle disse huse, vil der i hver og et af dem foregå noget, som har med krigen og besættelsen af Danmark at gøre.

Den danske udstilling slutter med udstillinger om SOE, nedkastning af containere og frihedskæmperarmbind.

I resten af hallen er der udstillinger om flere af de involverede lande og alle udstillinger er levendegjort ved brug af mange mannequindukker og ved at være bygget op i scenarier. Vi har selvfølgelig fået plads til vores Sherman og T34 kampvogn, så de nu også er i udstilling sammen med resten af vores 2. verdenskrigs genstande.

Den gamle museumsbygning har også fået en stor opdatering. Her er det særlig jagt afdelingen, som er vokset og Oles mange forskellige jagtinteresser skinner tydeligt igennem. Alle udstillinger har fået mere plads og kommer meget mere til deres rette.

Vores gæster bliver guidet gennem udstillingen med høretelefoner/audioguides, hvor Ole Falck selv har indtalt de små og store historier lige fra hans forældres køkken, jagt i Afrika, Det vilde vest til D-dag i normandiet.

Ved året slutning kan vi heldigvis konstatere, at antallet af gæster trods corona var tilfredsstillende.

Vi glæder os til 2022, hvor vi vil præsentere vores nyrenoveret M24 Chaffee kampvogn.

Støtteselskabet for Den Militær-Medicinske Samling

Af: Generallæge Erik Darre, formand for Støtteselskabet for Den Militær-Medicinske Samling

Den 30. oktober 1992 åbnede på den daværende Jægersborg Kaserne en Militær-Medicinsk Samling. Initiativtager til samlingen var den siddende chef for Forsvarets Sanitetsskole på Jægersborg Kaserne, oberstløjtnant Carl Fox Maule, som i samarbejde med daværende direktør for Tøjhusmuseet, Ole Frantzen og flere pensionerede læger med stabslæge Hjalmar Thorsteinsson i spidsen fik etableret en fornem samling af historiske militærmedicinske effekter. En lang række af effekterne blev udlånt fra Tøjhusmuseet.

Ved Forsvarsforliget 2005-2009 blev det fastlagt, at Jægersborg Kaserne skulle afhændes, og Forsvarets Sundhedstjeneste skulle flytte til Flyvestation Skalstrup ved Roskilde. Udflytningen fra Jægersborg, som naturligvis også omfattede den Militær-Medicinske Samling, blev afsluttet i juni måned 2009.

Ved en stor indsats af en lang række frivillige under ledelse af Samlingens daglige leder, speciallæge Erik Jantzen, kunne Den Militær-Medicinske Samling den 24. august 2011 genåbne i velindrettede kælderlokaler i Forsvarets Sundhedstjenestes hovedbygning på Skalstrup.

I konsekvens af Forsvarsforliget 2013-2017 blev det bestemt, at Forsvarets Sundhedstjeneste skulle flytte fra Flyvestation Skalstrup til Århus – en flytning, som var tilendebragt ultimo 2017. Det blev ikke muligt at medtage Den Militær-Medicinske Samling til Århus, og Samlingen kunne ikke videreføres på Skalstrup. Støtteselskabet for Den Militær-Medicinske Samling blev etableret med henblik på at skaffe nye fysiske rammer for Samlingens udstillingsvirksomhed.

En lang række af Samlingens effekter er velvilligt og midlertidigt taget i depot af Nationalmuseet. Det er meget glædeligt, at der i 2018 er indledt et samarbejde med Garderhøjfortet, så vi i et lokale i fortets istandsatte Artillerikaserne har fået mulighed for at give en lille

forsmag på den militærmedicinske historie.

Dette udstillingsvindue for Den Militær-Medicinske Samling viser et lille udsnit fra perioden 1848 til 1920. Der er forhåbentlig første skridt på vejen til etablering af et egentligt Militærmedicinsk Museum på Garderhøjfortet – omfattende perioden fra 1848 og frem til nutiden. Et projekt, som skal ses i rammen af en forhåbentlig fremtidig istandsættelse af fortets Infanterikaserne, hvor et militærmedicinsk museum vil blive indrettet som en integreret del af Gentofte Kommunes oplevelsescenter på Garderhøjfortet.

Samlingens nuværende udstillingslokale på Garderhøjfortet

TFCV Flyvestation Værløse / DAFARO (Danish Airbase Fire And Rescue Organisations)

Af: Torben Stevnsborg – konstitueret formand

TFCV Flyvestation Værløse er en frivillig museumsforening hvis primære formål er at formidle historien om det militære beredskab. TFCV holder til på den tidligere flyvestation Værløse i shelter 207. Foreningen anskaffer og renoverer originale militære ambulancer og brandkøretøjer og formidler deres historie og den udvikling som beredskabet har gennemgået siden anden verdenskrig. Foreningen deltager i et stort antal arrangementer årligt, hvor det er muligt at komme og se et udvalg af vognparken. Derudover tilbyder foreningen rundvisninger og oplevelsespakker for skoler og firmaer mv. Foreningen løser også forskellige beredskabsopgaver bl.a. ved større arrangementer og lignende.

TFCV har i de sidste år arbejdet på at gøre museet nationalt. Et af målene har været, at danne en fælles platform for tidligere og nuværende brandfolk fra flyvevåbnet.

Samtidig trækker den præhospitale spor ind i de andre værn så de gensidige erfaringer deles. Her spiller Militær Medicinsk Samling en stor rolle med viden, erfaring og en samling som er helt enestående.

I forbindelse med udviklingen af TFCV og arbejdet med at gøre foreningen national, har vi etableret en ny forening under navnet DAFARO (Danish Airbase Fire And Rescue Organisations), denne forening skal fremadrettet rumme alt det som TFCV tidligere har varetaget, samt mere til. Det betyder at DAFARO vil være mere fremtrædende i fremtiden Det vil stadig være de samme personer der vil være med, men nye kræfter er også kommet til.

TFCV Flyvestation Værløses formidling, har et tæt samarbejde med Garderhøjfortet og Militær Medicinsk Samling, omkring den militære sanitets og Flyvevåbnets Brand og Redningstjeneste.

Fortiden har altid haft stor indflydelse på eftertiden og der er sket meget siden dengang man foretog amputationer stort set uden narkose, og til den måde man gør det på i dag.

Penicillinens opdagelse kom først i 1928 og indtil da døde mange af infektioner på slagmarken. Danmark fik først etableret en Penicillin produktion i 1943.

Besættelsen i 1940 og begivenhederne under anden verdenskrig satte skub i den præhospitale fornyelse. Der kom mange nye opdagelser og nye metoder og sikring af den enkelte soldat kom i fokus. Selv

alvorligt sårede og døende patienter kunne nu stabiliseres og hjemsendes inden for et tidsforløb som ingen tidligere havde forestillet sig.

Læger, sygeplejersker, forsvarets sanitets og brand og redningspersonale benytter i dag helt unikke metoder, fra soldaten såres til han eller hun kort tid efter er under kyndig behandling. Når ulykker sker, så står der personale klar døgnet rundt.

De Civile myndigheder benytter forsvaret til mange opgaver, og i de seneste år har de lokale beredskaber på flyvestationerne været brugt flittigt i hele samfundet.

TFCV Flyvestation Værløse har valgt at sætte fokus på de mangeartede opgaver som forsvaret løser og har løst både militært og civilt. Vi har valgt at lægge formidlingen i en tidsbegrænset periode, hvorfor Militær Medicinsk Samling og Garderhøjfortet er en vigtig medspiller i tiden fra 1848 og frem til besættelsen.

Det betyder at vi i fællesskab kan trække på den viden der ligger i de enkelte foreninger og gensidigt bruge hinanden.

TFCV har flere originale køretøjer og formidler historien om Europas første hjerteambulance, oprettelsen af AI-REVAC, Oksbøllejrens Lægeambulance, de fremskudte forbindningspladser og felthospitalerne som har sikret mange udsendte en helt unik overlevelsesmulighed.

Mange har jo desværre også i årene siden besættelsen, mistet liv og førlighed og forsvaret har skulle omstille sig til nye tider og nye krav, hvad eks. Afghanistan har vist.

I dag udsendes danske mænd og kvinder i uroplagede lande og yder en kæmpe indsats hvor de sætter liv, lemmer og psyke på spil for vores fælles frihed.

TFCV Flyvestation Værløse har en helt speciel samling og effekter, vi har årligt 12-15 arrangementer på landsplan. Vi er et levende museum hvor alle kan føle og røre. Vi har en skoletjeneste med 3 typer rundture for skoleklasser, Derudover har vi også private arrangementer og et stort antal samarbejdspartnere. Foreningen har mange frivillige og har base på et helt fantastisk naturområde.

Gillelejegruppen

Af: Marco Hansen,

Gillelejegruppen blev stiftet i 1993, efter et tilfældigt møde i en boghandel. Alle delte den samme passion for 2. verdenskrig, og havde en stor interesse i at bevare historie.

Frank Jensen, Henrik Mortensen og John Hansen havde samlet på cockpitdele til en Messerschmidt natjager, tysk radio- og radar udstyr og nørdet med tyske fly og samlet komponenter.

Er du guds barn så hjælp dig selv: De tre herrer besluttede at genopbygge cockpittet til flyet sammen.

Projektet greb noget om sig, og i de efterfølgende år og endte efter en tur med den store indkøbsvogn hos samlere i Europa, men det lykkedes at genopbygge en Messerschmidt Bf 110 G4 natjager. Efter mere end 10 års arbejde er den stadig perlen i Gillelejegruppens samling.

Gillelejegruppen blev løbende udviklet efter som erfaring i restaurering og netværket både nationalt som internationalt voksede. Køretøjsbeholdningen er i hovedtræk sammensat af køretøjerne herunder:

Bæltekøretøjer: M10 Achilles IIC Tank Destroyer, Universal Carrier, Pz. III Ausf N, Renault UE Chenillette (tysk mærkning). Halvbæltekøretøjer SdKfz 251/D, NSU Kettenkrd, lastbil 1,5t Opel Blitz, personbiler: Opel Olympia 1939, VW Kübelwagen, Stöver Funkwagen, Willys Jeep.

Militær mc. af typen BMW, Zündapp og DKV.

2021:

Projekter

Det er svært at blive smittet med Corona af en Panzer III. Vi har i foreningen overholdt myndighedernes retningslinjer under pandemien. Den delvise nedlukning af samfundet og dermed aflysninger af arrangementer vi skulle deltage i, frigav de ressourcer til projektarbejde, som ellers skulle have været anvendt på klargøring og deltagelse. Gillelejegruppen er derfor i 2021 nået langt.

Gillelejegruppen 2021: Øverst fra venstre mod højre: Frank Jensen, Marco Hansen, Jens H. Jensen (formand) og Bent Jessen. Nederst fra venstre mod højre: Henrik Mortensen (næstformand), Svend Carlsen, John Hansen, John Viggo Larsen og Jes Touvdal. Medlemmer der ikke er på billedet: Niels Vægger, Christian Albech og Henrik Schwartz

Ting tager tid. Ting tager den tid ting tager. Her diskuteres, om vi tilpasser den originale panser overdækning til kølerdæksel eller fremstiller et nyt der passer. Vi valgte ikke at beskædige det originale.

222 Panzer III

Bagerste panserdæk over motor blev afmonteret. Den 12 cyl. Maybach inspiceret og kompressionsprøvet. Den viste sig at have det rigtig fint. Et resultat vi var meget lettet over. En defekt motor ville have givet os store udfordringer.

Dobbeltkarburator og andre væsentlige dele til motoren er renoveret. Dele er indkøbt, tændrør, ledningsnet til tænding er genmonteret.

Motorrum tømt og de to elementer til kølerne er renoveret. Tårnet er adskilt og klar til afmontering. Kanon er afmonteret og fjernet.

Kuplen til VK er under afmontering. Instrumentbord til KØ er næsten færdigt og klar til montering. Ny benzintank og torsionsstang til vejhjul, der skal erstatte en knækket, blev indkøbt internationalt og leveret.

Vi forventer at afmontere tårn og forreste panserdæk som næste skridt.

222 bugseres ind i værkstedet, hvor den skal tilbringe en årrække, for at blive adskilt og ført tilbage til kørende tilstand

203 SdKfz 251/D halvbæltekøretøj

En knækket arm på støddæmper blev fikset og samtidig blev forbroen rensat helt af og begge støddæmpere renoveret, således at halvbæltekøretøjet nu er klar til Forsvarets veteransyn i 2022.

Universal Carrier

En kontakt til Canada skaffede flere dele for projektet til levering i foråret 2022. Et vejhjul, tre motordæksler, tre forskellige kasser til modellen, en vand kanisterholder til forskærm og to monteringer til forskærmene.

Endelig blev foreningens 1,5t Opel lastbil færdig og har kørt de første filmpenge ind på en optagelse hos DR TV.

Fondsøgning

Foreningen har i 2021 udført stort arbejde på fundraising til omkring 20 fonde, for at sikre finansieringen af to store igangværende projekter. Dette indbragte 60.000 betingede kroner.

Foreningen blev herudover begunstiget af en rundhåndet 6 cifret donation fra udlandet, øremærket til vores store Panzer III projekt.

Endelig har vi modtaget et sponsorship på 12500 kr.

Med et blik på vores gamle natjager og overbevisningen om alt kan lade sig gøre, hvis man bare står sammen og vil det nok. Så ser Gillelejegruppen for en gangs skyld frem til et år, hvor vi ikke skal vende hver eneste krone og udskyde projekter pga. drift.

Aalborg Kasernes Veteran Panser Køretøjsforening

Af: Jes Hebsgaard - næstformand

Tekst:

Aalborg Kasernes Veteran Panser Køretøjsforening, i daglig tale omtalt som AKVPK, er stiftet 29 august 2012 og kan således fejre 10-års jubilæum i 2022. Initiativtagerne til foreningen var en skare af tidligere soldater ved Dronningens Livregiment, primært kampvognsfolk, og fælles var en interesse for militære køretøjer. AKVPK's formål er at indsamle, restaurere, vedligeholde og bevare militærhistorisk materiel, samt formidle dets historie herunder specielt bælte, hjul- og hestekøretøjer og andre effekter, der i tidens løb har været i brug ved Aalborg Kaserner. Foreningens første køretøjer var, naturligt nok, kampvogn Leopard 1 og PMV M113.

Begge køretøjstyper, som havde været i brug ved Dronningens Livregiment. Sidenhen er der tilgået køretøjer, som har kørt ved Jyske Trænregiment/Trænregimentet. Antallet af køretøjer omfatter i dag i alt 21 historiske køretøjer, jævnt fordelt mellem køretøjer, som har kørt ved Dronningens Livregiment og Jyske Trænregiment/Trænregimentet. Ældste køretøj er kampvogn Centurion fra 1953 og yngste køretøj er motorcykel BMW F 650 GS fra 2002. Begge køretøjer fremstår, som alle foreningens øvrige køretøjer, historisk korrekte som da de var i drift, ligesom de er i fuld køreklar stand. Foreningen tæller i alt 75 aktive medlemmer og råder over garagefaciliteter på Aalborg kaserner.

Kampvogn Centurion Mk 2/5 med 105mm kanon.

Kampvognen stod i mange år udstillet som static display i Oksbøllejren.

AKVPK fik overdraget kampvognen i 2014 og siden da har besætningen anvendt ca. 8.200 timer på en komplet restaurering af kampvognen så den i dag fremstår historisk korrekt. Den har siden 2019 været fuld køreklar og indgår i dag som en vigtig del af foreningens historie formidling.

Årets aktiviteter 2021:

Foreningens aktiviteter i 2021 har, qua COVID-19 restriktioner, været begrænset. Restriktionerne har bla. medført, at de normale ugentlige reparations- og vedligeholdelsesaktiviteter på Aalborg kaserner har været nedlukket i længere perioder. Derudover har deltagelse i historiske og ceremonielle aktiviteter i samarbejde med Trænregimentet været aflyst. Således blev både markeringerne af 75 års dagen for Danmarks befrielse og Trænregimentets 70-års jubilæum aflyst. Derudover blev også Hærens Åben hede arrangement i Oksbøl aflyst, et arrangement AKVPK altid stiller til med stort hold og flest mulige køretøjer.

Lettelserne i COVID-19 restriktionerne henover sommer og efterår har dog muliggjort deltagelse i et par arrangementer.

4. september kunne foreningen således gennemføre det årlige arrangement for kræftramte børn og deres pårørende. Arrangementet gennemføres i samarbejde med Dansk Land Rover klub, og gennemføres normalt i april/maj måned som indledning til sæsonen og test af, at køretøjerne er klar til Åben Hede. Arrangementet omfatter fremvisning af og kørsel med kræftramte børn i foreningens køretøjer på Aalborg kasernes øvelsesplads.

4. september var der også forevisning af foreningens køretøjer til det årlige soldaterjubilæum ved Dronningens Livregiments soldaterforening

5. september deltog foreningen med hjulkøretøjer i markeringen af Flagdagen for Danmarks udsendte.

Fra et af de tidligere arrangementer for kræftramte børn og deres pårørende

1. april besøgte chefen for Hæren, generalmajor Michael Løllesgaard, Trænerregimentet. Som en del af besøget indgik en fremvisning af AKVPK's køretøjer samt orientering om foreningens bidrag til formidling af Hærens og Aalborg kaserners historie

IVECO MP410 8X8 Bjærgningsvogn, Svær.

Et af foreningens senest tilgåede køretøjer, en terrængående bjærgningsvogn, som siden 1999 har kørt ved flere af Trænerregiment bjærgningsenheder. Køretøjet fremstår som da det blev udtaget af operativ tjeneste. Udover at holde køretøjet i fuld operativ stand, søger foreningen også at dokumentere køretøjets operative anvendelse gennem tiden bla. med diverse billedmateriale. Til køretøjet har foreningen blandt sine medlemmer også en uddannet bjærenings besætning.

Militærpolitiets Historiske Samling

Af: Ole Bech Kristensen – Militærpolitiets selvudnævnte historiker

Kort om formålet med Militærpolitiets Historiske Samling.

Militærpolitiets Historiske Samling er etableret den 23. august 2001, i et samarbejde mellem Trænregimentet, det daværende Hærens Logistikkole og Militærpolitiforeningen i Danmark, og samlingens formål er at udbygge og vedligeholde en historisk samling, der gengiver og fastholder dansk militærpolitisk historie gennem tiderne - herunder uddannelsen og tjenesten - i Danmark og i udlandet både i FN-, NATO- og andre koalitionsregi. Militærpolitiets Historiske Samling består af uniformer, udrustning, materiel, motorcykler, håndvåben, bøger, fotos, film, artikler, kort og effekter i øvrigt, der har haft relevans for militærpolititjenesten i alle tre værn.

Samlingen har hjemsted på Aalborg Kaserne, og drives i dag i et samarbejde mellem Trænregimentet, Militærpolitiet og Militærpolitiforeningen i Danmark. Da samlingen er etableret på Aalborg Kaserne er den normalt ikke åbent for offentligheden. Ønsker om at se samlingen kan ske ved henvendelse til formanden på formand@militarypolice.dk.

Kort om året 2021.

2021 har for Militærpolitiets Historiske Samling været præget af Corona pandemien, og Forsvarets generelle retningslinjer og restriktioner forbundet med Corona har været gældende for samlingen, idet den befinder sig på et militært etablissement. Uagtet Corona restriktionerne har der dog ikke været færre besøgende end normalt. (ca. 350), og det skyldes i hovedsagen at det i november var muligt at gennemføre Militærpolitiforeningens årlige jubilæumstævne med 183 deltagere, som stort set alle aflagde samlingen et besøg. Her ud over har der været ca. 15 rundvisninger med mindre hold (5-15 personer) dækkende blandt andet, lokale nordjyske foreninger, Command Teams fra 1 Brigade, United Nations Military Police Course, Trænregimentets chefgruppe, besøgende ved Trænregimentet og Militærpolitiet, samt mindre hold/enkeltpersoner med interesse for Forsvaret/Militærpolitiet.

Samlingen kunne i august måned fejre sit 20-års jubilæum og i den sammenhæng blev der på dagen hold åbent hus for Militærpolitiets dispositionsenheder med et større antal besøgende. En lille arbejdsgruppe (5-7 mand) mødes ca. en gang om måneden for at udbygge og forbedre samlingen. Antallet af disse arbejdsdage har på grund af Corona restriktionerne været færre end normalt.

Militærpolitiet kan som organisation den 8. marts 2022 fejre 75-års jubilæum, idet Militærpolitiet blev etableret den 8. marts 1947, hvor man startede uddannelsen af det første hold MP-korporaler på Lundsøfte Flyveplads lidt nord for København. I den sammenhæng har samlingen drevet og sammen med Militærpolitiforeningen i Danmark og Militærpolitiets Fødselsdagsfond finansieret udarbejdelsen af et 120 siders jubilæumsskrift, som planlægges udgivet på jubilæumsdagen. Så sammenfattende har 2021, på trods af de nævnte restriktioner, været et godt år for samlingen.

Samlingens udstilling af motorcykler anvendt af Militærpolitiet siden starten i 1947

Pansermuseet (som en del af Panser- og Artillerimuseet) i Oksbøl

Af: Thomas Antonsen

Aktiviteter i 2021

Museets fysiske ramme og samarbejde med Varde Kommune

Pr. 1. OKT 2021 overtog Varde Kommune bygningerne på Industrivej 18 i Oksbøl. Udflytning af Artillerimuseet, der tidligere var placeret i Varde by, havde fundet sted tidligere på året, og Panser- og Artillerimuseet åbnede for publikum d. 1. MAJ 2021. Efter åbningen var der i løbet af de første fire måneder 10.067 besøgende gæster på museerne på Industrivej.

På længere sigt, er der planer om, at der skal etableres et nyt museum under Varde Kommune i Nymindesgade. Horisont for etablering af dette nye museum er dog pt. ukendt. Panser- og Artillerimuseet bliver på Industrivej 18, indtil det nye museum er etableret.

Museets samling

Pansermuseet har i 2021 modtaget én PMV G3 som bl.a. har været BC køretøj i Afghanistan. Den vil blive udstillet, som da den var operativ i Afghanistan.

Pansermuseet har endvidere modtaget to stk. SKH M109, som begge kan køre. Den ene skal fremadrettet deltage i skarpskydningen under Åben Hede.

En arbejdsgruppe blandt museets medlemmer har i løbet af året restaureret en 76 mm Panserværnskanon M/45 E.

De frivillige

Foreningen "Hærens Kampskoles køretøjshistoriske forening" er den formelle ramme for foreningsaktiviteterne, der udfoldes i regi af Pansermuseet. Foreningen havde d. 31. DEC 2021 252 medlemmer.

Aktiviteter

I løbet af JUL, AUG og OKT har Pansermuseet gennemført seks aktivitetsdage på museet, samt det traditionsrige arrangement på Vejers Strand i samarbejde med den stedlige grundejerforening. På aktivitetsdage er der aktiviteter for publikum, et eller flere af museets køretøjer fremvises kørende for publikum, museets Leopard 1 simulator er åben for publikum og der afvikles andre aktiviteter afhængig af fremmøde blandt museets frivillige.

Pansermuseet deltog med static display ved PostNord Danmark Rundt i Oksbøl by i AUG.

Pansermuseet deltog endvidere i Flagdagen den 5. SEP på Varde Torv.

Pansermuseet deltog derudover i Danske Artilleriregiments Åbent Hus-arrangement i SEP på Oksbøl Kaserne.

Koldkrigsmuseum Stevnsfort

Af: Iben Bjørnsson - inspektør

Koldkrigsmuseum Stevnsfort er et tidligere kystbatteri og hovedkvarter for farvandsovervågning. Under den kolde krig overvågede man her al skibstrafik ind og ud

af Øresund samt var forpost i tilfælde af et angreb på Sjælland, som skulle forsvares med to store kanoner. Stevnsforts absolutte særpræg består i at det ligger 18 meter under jorden, gravet ind i Stevns Klint.

I 1980'erne blev Stevnsforts overjordiske terræn base for en eskadrille af det amerikanske missilsystem HAWK, som stadig er udstillet i dag.

2021 blev – meget som 2020 – et år der stod i Covid-19's tegn. Koldkrigsmuseum Stevnsfort lever primært af guidede ture i undergrunden, og smalle underjordiske gange med dårlig udluftning rimer dårligt på Sundhedsstyrelsens anbefalinger til at undgå smitte. Vi har måttet køre med mindre grupper end sædvanligt samt omlægge turen for at undgå de trangeste rum og både guider og besøgende har været iført mundbind i dele af året. Ikke desto mindre kom vi igennem året med kun en forholdsvis lille nedgang i besøgende i forhold til 2020, hvor vi også var hjulpet af regeringens 50% rabat.

Også vores Escape Room og rollespil, som foregår i en afsidesliggende bunker, har det været nødvendigt at begrænse.

Med begrænset plads i undergrunden har det været mere relevant end nogensinde at tage vores store overjordiske terræn i brug. Her har vi for andet år i træk kørt spionspillet Cosmic Top Secret – en analog version af et computerspil udviklet af Trine Laier. I vores version styrede man ikke hovedpersonen rundt på en skærm, men gik selv rundt på banen som snoede sig gennem terrænet i form af en 1 kilometer lang og 1 meter bred hulstrimmel. Målet var at løse Runa-sagen, en spionsag fra 1950'erne, hvor Stevnsfort var et af de objekter der blev videregivet oplysninger om.

Aktiviteten blev suppleret af en *gaming lounge* i udstillingslokalet, hvor man kunne spille spillet på computere, og en særudstilling om spionage i Danmark under den kolde krig. Vi har fået mange positive tilbagemeldinger på aktiviteten, særligt fra teenagere og unge voksne som ellers kan være svære at nå med traditionelle udstillinger. Cosmic Top Secret er pakket ned for nu, men den helt særlige verden genopstår formentlig i form af et nyt Escape Room senere hen.

Tarp Bunkermuseum:

Af: Jens Andersen – direktør/ejer

BUNKER 75665, Mandskabsbunker R622 - den mest almindelige bunker i Danmark med 489 støbte.

Bunker 75665 er beregnet til 20 mand jvf. regelbau. Ydermure og det armerede betonloft er 2 meter tykke og skillevæggene hele 1 meter. Bunkeren 75665 er dog udført med ekstra vægtykkelse på 3 meter. Bunkeren, der er støbt d. 11. juni 1943, er støbt af hele 928 M3 jernbeton. Organisation Todt afleverede den til Luftwaffe d. 24. august 1943. Bunkeren var en af 28 bunkere som hørte til Fliegerhorst Esbjerg.

med detektor 20 meter fra Tarp Bunkermuseum

Bunkeren er konstrueret og placeret i terrænet af de tyske fæstningspionere. Bygningsprocessen blev organiseret af OT (den tyske byggeorganisation), men selve byggeriet er udført af danske entreprenører og danske arbejdere. Bunkeren hører til Støttepunkt Esbjerg Flyveplads. Soldaterne kunne bo i bunkeren og bruge den som beskyttelsesrum i tilfælde af fjendtligt luftbombardement og artilleribeskydning. Men bunkeren havde også andre formål. Den blev blandt andet brugt som depot og kommandostation. Der er opført 47 bunkere af denne type i Esbjergområdet, hvoraf de 12 ligger på flyvepladsens område.

Bunkerens ene rum, der er prydet med flere forskellige malerier, bærer tydeligt præg af, at have været brugt til beboelse, formentlig af det daværende vagthold. Bunkerens andet rum har sandsynligvis været benyttet som depot og opbevaring af proviant, til det dengang nærliggende centralkøkken og kantine.

Bunkeren står efter 7 års renovering komplet udrustet som i 1943.

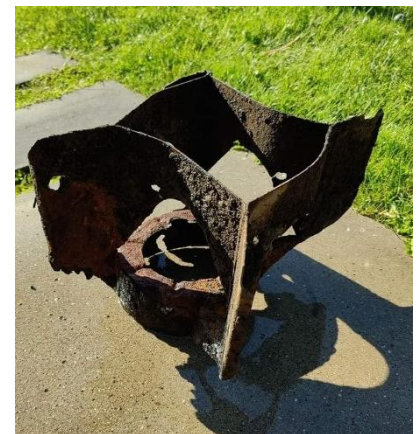
Året der er gået:

Efter åbningen af museet har vi ca. haft en stigning af besøgende på 20% årligt og vi sluttede året med et besøgstal på 3375 personer (herunder 47% besøgende fra udlandet) hvilket vi anser for tilfredsstillende taget nedlukningerne betragtnings; dog med et fald på ca. 20% mod sidste år.

Vi har benyttet muligheden til at opstarte guidet ture rund på resterne af Fliegerhorst Esbjerg med besøg i 6 andre regelbau bunkere og alle ture blev hurtigt udsolgt. Denne aktivitet vil blive opstartet igen i 2022. Under nedlukningerne har vi været aktive på de sociale medier og har nu ca. 130.000 direkte søgninger på Google månedligt.

Vedr. anmeldelser scorer vi 4.9 ud af 5.0 på Google og ligger meget højt på Facebook og Tripadvisor.

Vi benytter nuværende nedlukning til en større gennemgang af originale effekter fra flyvepladsen.

Resterne af styrefinnerne fra en amerikansk 1,000 lb AN-M65A1 bombe anvendt under bombningen 27 august 1944. Fundet ved udgravning af tysk Regelbau L412A FLAK bunker på Fliegerhorst

Telegrafhistorisk Samling/Militærhistorisk Samling Fredericia / Føringsstøtteregimentet

Af: Ib Bager - næstformand

Generelt

2021 blev et år, der som året før afveg fra det normale for Telegrafhistorisk Samling/Militærhistorisk Samling Fredericia / Føringsstøtteregimentet (THS/FSR). Corona pandemien kastede fortsat sin lange skygge ind over Samlingens virke og bevirkede total nedlukning indtil først på sommeren. Formidling i egentlig forstand startede først i august.

THS/FSR er som organisatorisk samling integreret Føringsstøtteregimentets struktur in casu i Garnisonstøtteelementet. Idet Forsvaret som sådan ikke kan håndtere kontante økonomiske midler, det være sig, sponsorstøtte eller fondsdonationer, er der til håndtering af THS/FSR økonomi etableret en forening kaldet "Telegrafhistorisk Samling / Militærhistorisk Samling Fredericias Venner" (THS/FSRV).

Aktiviteter.

Hovedsamlingen på Ryes Kaserne har været bemanded med en nøglebesætning frem til juni måned. Herefter kunne genopbygningen efter flytningen til BYG 32 i januar 2020 for alvor tage fart. Arbejdet hermed er med udgangen af året nået langt, uden der dog har været mulighed for at åbne udstillingen for publikum endnu. Tekniksektionen (TEKSEK) står derfor stadig overfor en større genopbygningsopgave. De nye faciliteter er meget anderledes end de hidtidige, hvilket giver nye muligheder, men også udfordringer. Ikke mindst er lagerkapaciteten blevet meget mindre. Udstillingen i Gl. Hovedvagt på Landsoldatpladsen kom i juni godt i gang og holdt åbent hver onsdag eftermiddag indtil ultimo oktober med fine besøgstal til følge.

Motorsektionen (MOTSEK) kunne genåbne i juni. Efter sommerferien begyndte de første gæster at besøge MOTSEK. Ligeledes kunne MOTSEK i august stille med et større antal køretøjer på Beldringe Flyveplads i forbindelse med deltagelse i Besættelsesmuseets store forsinkede arrangement i anledning af 75-året for Danmarks befrielse. Efterfølgende bidrog MOTSEK med køretøjer i display mv. i forbindelse med Føringsstøtteregimentets Åbent Hus 4. september, i markeringen af Flagdagen 5.

september i Fredericia samt ved Forsvarets vandredstilling "Danmarks Udsendte" i Haderslev i november.

I perioden august – november 2021 havde THS/FSR samlet et besøgstal på 3310 pax.

Arbejdet med kulturarven har været fokuseret på forbedring af udstillingerne i Gl. Hovedvagt og på Ryes Kaserne, som vil udvide formidlingsmulighederne betydeligt herunder et QR-kode- og video-projekt. Ligeledes kom samling af THS/FSR biblioteker godt i vej i nye faciliteter i bygning 6. Udlån af galauniformer er desuden blevet forøget. Efter tilgang af DEOS-kyndigt personel er der sket et betydeligt løft i renoveringen af dette køretøjsbaserede system.

På køretøjssiden har tyngden været lagt på M/10 panserjager, som har gennemgået en omfattende reovering, og som nu har foretaget sin første kørsel. En PMV har været forlagt til Nymindegab, hvor motoren er blevet udskiftet. En KSNPMV M113G3 tilgik THS/FSR primo august 2021. Efter mere end fire års arbejde er Feltkabelhænger, Tung, færdigrenoveret og fremstår nu i original udformning. Størstedelen af de øvrige køretøjer er synet og må efter det nye direktiv for museale køretøjer færdes på offentlig vej bortset fra bæltekøretøjer, som kun må færdes på militære øvelsespladser. Al anden forlægning skal ske med Tung Transport. Dispensation kan dog gives i særligt tilfælde, hvilket blev givet to gange i efteråret.

Samarbejde.

THS/FSR har i årets løb haft stor glæde af et smidigt samarbejde i regi af Danske Hærhistoriske Museer, hvor vi har kunnet trække på reservedele, udlån og ekspertise. THS/FSR må i særlig grad takke Panserværkstedet i Nymindegab for forbilledlig støtte.

THS/FSR har i dagligdagen haft stor glæde af megen venlig og imødekommende støtte fra Kasernens servicefunktioner. Uden denne støtte ville THS/FSR høje ambitionsniveau ikke kunne realiseres.

Endelig har samarbejdet med Fredericia Kommune været på det nærmeste eksemplarisk. Fortsat brug af GI. Hovedvagt er sikret. Desuden har der været et meget frugtbart samarbejde med Fredericia Gymnasium omkring Samlingens indretning og omlægning af THS/FSR hjemmeside. Desuden fortsatte det nære samarbejde med EUC omkring produktion af QR-koder og video.

Ansatte og frivillige ved Samlingen

Antallet af personel tilknyttet THS/FSR lå pr 31 DEC 2021 på 65 personer, hvoraf der var 2 flexansatte, 2 praktikanter og 62 frivillige med forskelligt aktivitetsniveau. 11 personer i alderen 37-57 år var tilknyttet projekt "Kom Godt Videre". Langt de fleste var ansat som civile uden løn eller frivillige i Hjemmeværnet.

Forvaltning

THS/FSR organisatoriske placering i Regimentets Garnisonsstøtteelement er blevet forstærket betydeligt med deraf intensiveret støtte og vejledning til stor gavn for samlingen.

Økonomi

THS/FSR er kommet ud af perioden med en sund og solid økonomi. Dette skyldes primært en generøs fondsdonation fra Veluxfonden, som nu er opbrugt. Hertil kommer et antal donationer af reservedele. Besøg i de to samlinger er derfor fortsat som hovedregel gratis. Mod slutningen af 2020 og igen i 2021 modtog THS/FSR tilsagn fra Fredericia Kommune om et tilskud under § 18-ordningen. Ligeledes modtog THS/FSR tilsagn fra Aage og Johanne Louis-Hansens Fond.

Danske Livregiments Soldaterforenings Mindestue

Af: Jan Petersen

Efter sammenlægningen med Sjællandske Livregiment og Gardehusarregimentet i år 2000 fik 1. Regiment, Danske Livregiments Soldaterforening af Kommandantskabet i Kuppet et lokale til rådighed i Norgesporten til et lille museum/mindestue?

Det åbnede på Kuppets 338-års fødselsdag den 27. oktober 2002.

Frem til 2015 åbent 12 -16 hver søndag fra første søndag i maj til sidste søndag i oktober, som også er Kuppets fødselsdag, hvor kommandantskabet holder åbent hus.

Pga. mangel på folk til at passe Mindestuen valgte soldaterforeningen, at ændre åbningstiderne fra 2015 til kun at være åbent første og sidste søndag i måneden. Besøgstallet svinger fra 2000 til 3400 om året. Har været lukket periodisk grundet Covid 19.

Kuppets Venner & Historisk Samling

Af Niels Elsborg – Formand

Foreningen blev dannet den 28. oktober 2003, og dens formål er at udbrede og fastholde interessen for Europas smukkeste og bedst bevarede fæstning, samt at medvirke til at gøre den til et levende og spændende sted at besøge.

2021 har også for os været præget af corona og nedlukninger, men oven i det, så er vort hovedområde, Kuppet, i færd med at blive skybrudssikret. Det har været et meget stort arbejde i det gamle, historiske monument, hvor stort set hver en kvadratmeter har været gravet op. Dette har yderligere hæmmet vor muligheder for at vise interesserede rundt, men har på bunnssiden givet store arkæologiske gevinster – så store, at vi delvis må omskrive historien. Disse arbejder er i skrivende stund nær afslutningen, det gamle Kuppet igen ved sit gamle udseende, blot nu sikret mod klimamæssige overraskelser, som vi blev udsat for både 2011 og 2014, så har de bedste forhåbninger for den kommende sæson.

og
vi

De nævnte arbejder har ramt både vore rundvisninger og Kuppets Historiske Samling, der har været stort set utilgængelig i næsten to år, men som billederne viser, lykkedes det at afholde arrangementer som Kultur natten og Kuppets Fødselsdag, hvor den gamle fæstning, trods opgravninger og vanskelige tilgangsforhold, alligevel myldrede med glade gæster.

Også den gamle mølle – den eneste stadig funktionsdygtige af Københavns mange voldmøller – var ved disse lejligheder åben, og i aktion. Vor forening har et aktivt møllerlaug, der passer møllen, og lader den køre ved særlige lejligheder. Her har vi også et godt samarbejde med sortkrudtsskytter, der laver udstillinger og veritable slag på kirkepladsen, som vist her.

DHM's præsidi

Præsident		Poul Kiærskov	Generalløjtnant (p)
Vicepræsident		Michael Bach Jensen	Brigadegeneral
Bestyrelsesmedlem		Peter Kjølby Pedersen	Brigadegeneral (p)
Bestyrelsesmedlem		Jens Karl Kirchmeyer-Andersen	Direktør
Bestyrelsesmedlem		Jeppe Handwerk	Direktør
1. Suppleant		Finn Winkler	Generalmajor (p)
2. Suppleant		Ib Bager	Generalmajor (p)

